

УДК 004.8

М.В. Галюк, здобувач

Н.М. Гарматій, канд. економ. наук, доц.,

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ(ШІ) НА МОДЕРНІЗАЦІЮ БІЗНЕС ПРОЦЕСІВ В КОНТЕКСТІ СТАЛОЇ ЕКОНОМІКИ

M.V. Haliuk, higher education applicant

N.M. Harmatii, Ph.D., Assoc. Prof.,

STUDYING THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI) ON THE MODERNISATION OF BUSINESS PROCESSES IN THE CONTEXT OF A SUSTAINABLE ECONOMY

Штучний інтелект (ШІ) швидко змінює ринок праці та економічні моделі, створюючи як нові перспективи, так і виклики. Автоматизація та впровадження ШІ вже активно змінює світ. Одним із найяскравіших прикладів впливу ШІ є автоматизація робочих процесів. За оцінками експертів, до 2030 року близько 30% робочих місць можуть бути автоматизовані [1]. Це створює як ризики так і можливості.

Сьогодні існує багато рутинних завдань, такі як обробка даних, виробничі процеси або логістика, які активно автоматизуються. Наприклад, автономні транспортні засоби змінюють логістику, а чат-боти замінюють операторів кол-центрів. У свою чергу з'являються нові професії, пов'язані зі створенням, навчанням та підтримкою систем ШІ. Важливою є перекваліфікація працівників для відповідності вимогам нової економіки. Попит на творчі, соціальні та аналітичні навички зростатиме, тоді як рутинні професії можуть втратити свою актуальність.

Наприклад, у роздрібній торгівлі та сфері охорони здоров'я більшість компаній впроваджують ШІ для оптимізації процесів, що дозволяє суттєво знизити витрати та підвищити ефективність. Водночас вплив ШІ на зайнятість є неоднозначним. З одного боку, автоматизація рутинних завдань може призвести до скорочення робочих місць, причому до 40% нинішніх професій ризикують бути заміненими технологіями до 2030 року. З іншого боку, зростає попит на нові спеціальності, зокрема у сфері розробки та впровадження ШІ, що стимулює потребу в перекваліфікації працівників [2].

Окрім змін у структурах зайнятості, ШІ формує економічні моделі, орієнтовані на дані, де інформація стає ключовим активом. Це підсилює позиції технологічних гігантів, але також спричиняє концентрацію багатства, посилюючи соціальну нерівність. Молодь швидше адаптується до нових реалій, тоді як старші покоління можуть потребувати значної підтримки для перекваліфікації [3].

Багато бізнесів переходять до платформних моделей, де ШІ використовується для оптимізації взаємодії між клієнтами і постачальниками. Наприклад, платформи на кшталт Amazon чи Uber створюють екосистеми, що змінюють традиційні бізнес-моделі. Ці платформи не лише спрощують доступ до товарів і послуг, але й забезпечують збір величезних обсягів даних, які потім аналізуються за допомогою ШІ для покращення користувацького досвіду.

Завдяки цьому бізнеси можуть створювати персоналізовані пропозиції, передбачати попит і навіть виявляти потенційні проблеми до того, як вони стануть критичними. Наприклад, Uber використовує алгоритми для визначення оптимальних тарифів залежно від часу доби, трафіку та попиту, а також для покращення маршрутизації водіїв. Amazon, зі свого боку, застосовує ШІ для рекомендаційної системи, яка аналізує поведінку користувачів і пропонує їм товари, що найкраще відповідають їхнім потребам [4].

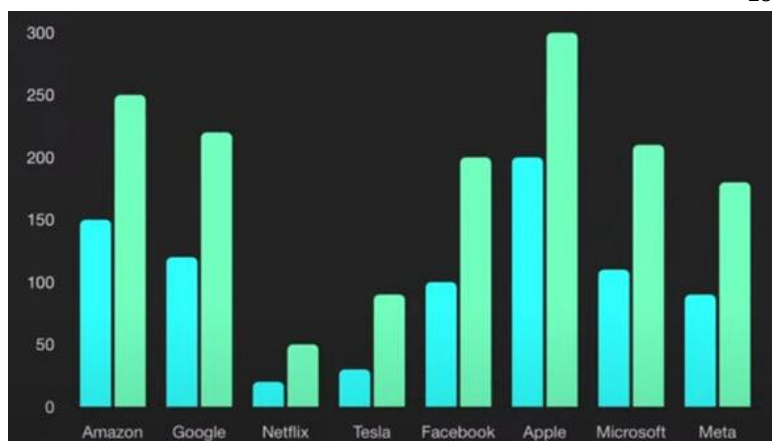

Рис. 1. Компанії, що активно використовують ШІ (голубі стовпчики – дохід до запуску ШІ (у \$ млрд), зелені – після)

Важливо відзначити, що впровадження ШІ також має соціальні наслідки. Збільшення нерівності у доступі до технологій і навчання може посилити глобальні дисбаланси, а рівень безробіття вразливих груп зростає. Разом з тим, зростання економічної продуктивності та поява нових можливостей, таких як персоналізовані послуги в освіті та медицині, відкривають шлях до суттєвого покращення якості життя. Втім, якщо впровадження ШІ буде керованим, це відкриє значні перспективи: підвищення продуктивності, соціальний прогрес, персоналізація послуг

Таким чином, використання потенціалу ШІ потребує ретельно продуманого підходу. Необхідні державні програми з перекваліфікації, регуляція ринку праці та сприяння розвитку технологічної інфраструктури, щоб мінімізувати ризики та забезпечити рівний доступ до нових можливостей. Баланс між соціальною справедливістю та економічною ефективністю стане ключовим викликом майбутнього.

Література

1.Моруга Н. Штучний інтелект і ринок праці: які професії зникнуть до 2030 року та як розвиватись у новій реальності? 2024. URL: <https://javarush.com/ua/groups/posts/68439-shtuchniy-ntelekt--rinok-prac-jak-profes-zniknutjh-do-2030-roku-ta-jak-rozvivatisjh-u-novy-rea>. (дата звернення 10.11.2024р.)

2.Гарматій Н.М. Мартиняк І.О.,Ціх Г.В. Класичні та сучасні моделі еконмоіки: навч.посібник. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2023. 300с.

3.Фокс С. Вплив штучного інтелекту на ринок праці та зайнятість – виклики та перспективи 2024. URL: <https://mediacom.com.ua/vpliv-shtuchnogo-intelektu-na-rinok-pratsi-ta-zajnyatist-vikliki-ta-perspektivi/>.

4.Майбутнє ринку праці України: 13 ключових трендів у 2024 році. *Економіст*. 2023. URL: <https://economist.com.ua/the-future-of-the-ukrainian-labor-market/>. (дата звернення 1.11.2024р.)

5.Підгайна Є. Amazon, Uber, Spotify, JP Morgan, Netflix, Tesla тощо: успішні та провальні кейси залучення штучного інтелекту 2024. URL: <https://mind.ua/publications/20275247-amazon-uber-spotify-jp-morgan-netflix-tesla-toshcho-uspishni-ta-provalni-kejsi-zaluchennya-shtuchnogo>.